

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Постанови Верховної Ради України

«Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства щодо використання коштів державного і місцевих бюджетів, спрямованих на підтримку внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, про виконану роботу»

1. Обґрунтування необхідності прийняття Постанови

Постановою Верховної Ради України від 11 березня 2026 року № 4813-IX утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства щодо використання коштів державного і місцевих бюджетів, спрямованих на підтримку внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Комісія здійснювала парламентський контроль за питаннями використання бюджетних ресурсів, підтримки внутрішньо переміщених осіб, житлової політики, компенсації за пошкоджене та знищене майно, відновлення постраждалих територій, соціальних виплат, обліку ВПО, діяльності розпорядників бюджетних коштів та реагування компетентних органів на виявлені проблеми.

За результатами роботи Комісією підготовлено Звіт, у якому узагальнено результати здійсненого парламентського контролю, встановлені проблемні питання та системні недоліки, питання, що потребують законодавчого та нормативного врегулювання, а також висновки і рекомендації Комісії.

Прийняття Постанови необхідне для забезпечення належного парламентського реагування за результатами проведеного розслідування, реалізації висновків і рекомендацій Комісії, усунення виявлених недоліків та забезпечення подальшого парламентського контролю за станом виконання відповідних заходів.

2. Мета і завдання проєкту Постанови

Метою проєкту Постанови є забезпечення належного парламентського реагування на результати роботи Тимчасової слідчої комісії та створення необхідних передумов для реалізації її висновків і рекомендацій.

Проектом Постанови передбачається:

заслухати та взяти до відома Звіт Тимчасової слідчої комісії;

схвалити висновки та рекомендації Комісії;

забезпечити парламентське реагування на виявлені системні проблеми;

визначити заходи подальшого реагування відповідних органів державної влади та профільних комітетів Верховної Ради України в межах їх повноважень;

забезпечити подальший парламентський контроль за реалізацією рекомендацій Комісії.

3. Основні положення проекту Постанови

Проектом Постанови пропонується взяти до відома Звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України про виконану роботу, схвалити викладені у ньому висновки та рекомендації і визначити комплекс заходів парламентського реагування, спрямованих на усунення виявлених системних проблем у сфері державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Проект Постанови передбачає визначення заходів подальшого реагування для Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, Державної аудиторської служби України та профільних комітетів Верховної Ради України в межах їх повноважень з метою реалізації рекомендацій Комісії, усунення виявлених недоліків та забезпечення належного виконання законодавства у відповідних сферах.

Окремим положенням проекту Постанови передбачається встановлення належного механізму інформування Верховної Ради України про стан виконання визначених заходів та рекомендацій. Такий механізм має забезпечити не лише формальне врахування рекомендацій Комісії, а й можливість подальшого парламентського контролю за їх практичною реалізацією, своєчасним усуненням виявлених порушень та недоліків, а також недопущенням їх повторення.

Основними напрямками парламентського реагування, визначеними за результатами роботи Комісії, є:

- формування та реалізація Стратегії державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб на 2026–2030 роки;

- розроблення Концепції єдиної державної житлової політики щодо внутрішньо переміщених осіб;
- удосконалення механізмів фінансування житлових програм та забезпечення їх належної результативності;
- забезпечення належної взаємодії та інтеграції державних інформаційних систем і реєстрів, що використовуються для обліку ВПО та надання їм державної підтримки;
- забезпечення рівного та недискримінаційного доступу внутрішньо переміщених осіб до державних гарантій, соціальних, житлових та інших видів підтримки;
- удосконалення механізмів реалізації державної програми «ЄВідновлення», зокрема в частині компенсації за пошкоджене та знищене нерухоме майно;
- посилення державного фінансового контролю за використанням коштів державного та місцевих бюджетів, спрямованих на підтримку ВПО та відновлення постраждалих територій;
- забезпечення належного реагування правоохоронних та інших уповноважених органів на виявлені порушення законодавства;
- опрацювання та реалізація законодавчих ініціатив, підготовлених за результатами роботи Тимчасової слідчої комісії.

Звіт Комісії також містить рекомендації щодо визначення єдиного відповідального органу за формування та реалізацію державної політики у сфері підтримки ВПО, удосконалення механізмів житлових ваучерів та програми «ЄОселя», забезпечення належного пенсійного та соціального забезпечення осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії, а також удосконалення механізмів ідентифікації отримувачів пенсій та соціальних виплат.

Таким чином, проєкт Постанови спрямований на перехід від фіксації виявлених Комісією проблем до конкретного парламентського реагування, визначення подальших заходів у межах компетенції відповідних органів та забезпечення подальшого контролю Верховної Ради України за реалізацією рекомендацій Комісії.

4. Стан нормативно-правової бази

Правовою основою проєкту Постанови є Конституція України, Закон України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», Закон України «Про Регламент Верховної Ради України»,

Бюджетний кодекс України, Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Закон України «Про Рахункову палату», Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», Закон України «Про правовий режим воєнного стану», а також інші нормативно-правові акти.

Зазначене нормативно-правове регулювання утворює комплексну правову основу для здійснення парламентського контролю за ефективністю та законністю використання коштів державного і місцевих бюджетів, спрямованих на підтримку внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Проект Постанови розроблено в межах повноважень Верховної Ради України та за результатами роботи Тимчасової слідчої комісії, утвореної Постановою Верховної Ради України від 11 березня 2026 року № 4813-IX.

Реалізація положень проекту Постанови здійснюватиметься з урахуванням повноважень та компетенції, визначених законодавством для органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів, відповідальних за реалізацію відповідної державної політики.

Прийняття Постанови не передбачає встановлення правових норм, які суперечать чинному законодавству України, та спрямоване на забезпечення належного застосування існуючих механізмів парламентського контролю, державного фінансового контролю та реагування уповноважених органів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Постанови як акта парламентського контролю безпосередньо не потребує додаткових видатків з Державного бюджету України.

Реалізація окремих рекомендацій Комісії та заходів, визначених за результатами її роботи, здійснюватиметься в межах бюджетних призначень, передбачених відповідним розпорядникам бюджетних коштів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків

Прийняття Постанови сприятиме підвищенню ефективності та прозорості використання коштів державного та місцевих бюджетів, удосконаленню державної житлової та соціальної політики щодо внутрішньо переміщених осіб, посиленню контролю за реалізацією державних і місцевих програм підтримки,

удосконаленню системи обліку ВПО та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації.

Реалізація рекомендацій Тимчасової слідчої комісії також сприятиме підвищенню результативності державної політики у сфері житлового забезпечення ВПО, відновлення пошкодженого та знищеного майна, надання компенсацій і соціальних гарантій, посиленню фінансової дисципліни та відповідальності розпорядників бюджетних коштів.

У кінцевому результаті прийняття Постанови має сприяти забезпеченню належного захисту прав та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, а також підвищенню ефективності державного управління та парламентського контролю у відповідних сферах.

